

סביבה ללא הגנה

בחסות העלמת עין ישראלית: כך רומסת הרשות
הפלשתינית ערכי טבע, נוף וסביבה בשטחי B באו"ש

אלול התשע"ג | ספטמבר 2013

תוכן העניינים

3	.....תקציר
3	.....הפרת הסכמי אוסלו – המרכיב הסביבתי
3	.....פגיעה נופית - המחצבה בשמורת נחל ערוגות
3	.....זיהום קרקע - אתרי הטמנת פסולת ומזבלות
3	.....משק המים – קידוחי בארות פיראטיות וגניבת מים
3	.....זיהום אוויר - פעילות המפחמות בצפון השומרון
3	.....סיכום

תנועת רגבים

פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה
ולשמירה על כללי מנהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

כתיבה ועריכה: אברהם בנימין

צילום, תחקיר ונתונים: עובד ארד

תקציר

לאורך שנות קיומה הקדישה מדינת ישראל מאמצים ניכרים לשמירה על הטבע ומשאביו, ולטיפוח ערכי הנוף והסביבה. במסגרת הסכם אוסלו ב' העבירה ישראל חלקים נרחבים מיהודה ושומרון לשליטת הרשות הפלשתינית. נספח III בנוסח ההסכם, הינו פרק ארוך העוסק בעניינים אזרחיים, בו פורטה מחויבות הצדדים לשמירה מירבית על המערכת האקולוגית תוך עמידה בתקנים בינלאומיים. בפרק פורטו באופן נרחב סעיפים העוסקים באיכות הסביבה וסילוק פסולת (סעיף 12), משק המים והביוב (סעיף 40), מחצבים ומכרות (סעיף 31) ועוד רבים אחרים.

למרות ההצהרות הברורות והמחויבות החוקית, מבצעת הרש"פ מתחת לאפה של מדינת ישראל, פגיעה רב מערכתית בכל הנוגע לנושאים אלו, שאך למותר לציין את חשיבותם עבור מערכת אקולוגית בריאה וברת קיימא. כידוע, המערכת הסביבתית חוצה קווים מדיניים והנעשה בשטחי הרש"פ משפיע באופן מובהק ומידי על הנעשה משני צידי הקו הירוק.

באופן שיטתי, נמנעת ישראל מלנקוט עמדה ברורה וחד משמעית בסוגיות אלו. כאשר הפגיעה הסביבתית מבוצעת בשטח B, בו השליטה האזרחית נמצאת בידי הרש"פ, מתנערת מדינת ישראל ונמנעת מלנקוט בפעולה ממשית, וזאת למרות שמדובר בהפרות בוטות של ההסכם, הגורמות לפגיעות רבות ובלתי הפיכות בטבע ובסביבה. הרש"פ מזהה את נקודת התורפה הזו, ומרבה לנצל אותה.

נייר עמדה זה יציג ארבע דוגמאות המדגימות היבטים שונים של הטרור הסביבתי בשטח B:

- פגיעה נופית - מחצבה בשמורת נחל ערוגות;
- זיהום קרקע - אתרי הטמנת פסולת ומזבלות;
- משק המים - בארות פיראטיות וגניבת מים;
- זיהום אוויר - פעילות המפחמות בצפון השומרון.

העלמת העין המכוונת של ישראל ממעללי הרשות הפלשתינית בתחום הפגיעה בסביבה, מאפשרת במידה רבה את המשך קיומה. כדי להוביל שינוי ממשי במצב הקיים, נדרשת מדינת ישראל בראש ובראשונה להפנים את הנזק הנגרם ואת ממדיו, ובהמשך לכך למצות את יכולת השימוש בכלים משפטיים, דיפלומטיים ואזרחיים העומדים לרשותה.

הפרת הסכמי אוסלו – המרכיב הסביבתי

במסגרת הסכמי אוסלו שנחתמו בין מדינת ישראל לרש"פ, חולק איזור יהודה ושומרון למספר קטיגוריות שלטוניות:

- שטח A - שליטה מלאה של הרש"פ (שלטון בטחוני ואזרחי).
- שטח B - שליטה ביטחונית ישראלית, ושלטון אזרחי על ידי הרש"פ.
- שטח C - שליטה ישראלית מלאה (שלטון בטחוני ואזרחי).

מספר סעיפים בהסכם הביניים שנחתם בשנת 1995, עסקו בהיבטים שונים של שמירת איכות הסביבה: מערך הביוב ומשק המים, פיקוח על רעש וזיהום אוויר, בריאות הציבור, כרייה וחציבה, שמירת הנוף ועוד.

בסעיף 12 הודגש כי שני הצדדים ישאפו להשתמש במשאבי הטבע ולנצלם, בהתאם למדיניות איכות הסביבה והפיתוח. הוסכם כי כל צד יפעל בשטח הנתון לשליטתו להגנה על איכות הסביבה ולמניעת סיכונים, לרבות כל סוגי זיהום הקרקע, המים והאוויר, תוך אימוץ סטנדרטים מוכרים במישור הבין לאומי.

לפני חתימת הסכמי אוסלו, שמירת הסביבה היתה אחד מתפקידיו של המינהל האזרחי (גוף ניהול הפעולות האזרחיות של ישראל ביר"ש). בעקבות חתימת ההסכמים הוגבלו סמכויות המנהל"ז לפעילות בשטח C בלבד. מתקנים של המינהל האזרחי, סיוע כספי וידע, הועברו לידי הרש"פ, על מנת לסייע בשמירה על האינטרסים המשותפים בתחום זה. שיתוף הפעולה נועד להתקיים במסגרת מנהלת התיאום והקישור, לצד ועדות מקצועיות משותפות.

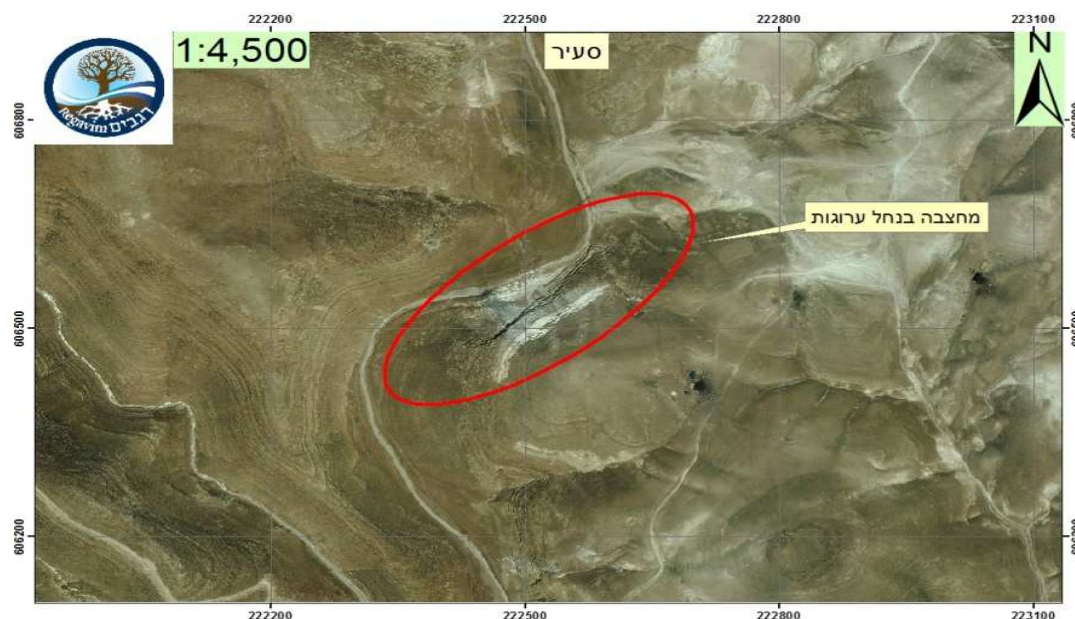
למרות המשקל הרב שניתן למרכיב הסביבתי בהסכמים השונים, נוקטת הרש"פ לאורך השנים, מדיניות שיטתית של הפרת ההסכמים הסביבתיים, על אף הפגיעה האנושה במשאבים חיוניים, ערכי טבע ונוף, בבריאותם ובאיכות חייהם של הישובים ביהודה ושומרון, יהודים וערבים כאחד. הפגיעה הנופית, זיהום הקרקע, פגיעה במשק המים וזיהום האוויר, הם ארבעה היבטים בלבד של פגיעה זו, פרטים המלמדים על הכלל כולו, המציגים תמונת מצב עגומה וקשה. ללא קבלת אישור מהדרג המדיני, מנוע המינהל האזרחי מלנקוט פעולות אכיפה והצלה מול מפגעים סביבתיים המתקיימים בשטחי B, בשל העובדה כי השלטון האזרחי באיזור זה נתון בידי הרשות.

פגיעה נופית - המחצבה בשמורת נחל ערוגות

נחל ערוגות הוא נחל איתן המתנקז לים המלח ממרכז מדבר יהודה ונחשב לאחד מהנחלים המוכרים והמטוילים במדבר יהודה. חלקו העליון של הנחל ממוקם בשטח B באיזור המוגדר כ'שמורת ההסכמים'. מדובר בשמורת טבע עליה התחייבה הרש"פ ב'הסכם וואי', כי:

"לא יחולו שינויים במעמד של שטחים אלו, וכי לא תתקיים בהם כל פעילות בנייה חדשה". גם בסעיף העוסק בפעילותן של מחצבות באיזורים בשליטת הרש"פ, הודגש כי "הצד הפלסטיני ינקוט בכל האמצעים הדרושים והמתאימים, בהתאם להוראות הסכם זה, נגד כל מחצבה שאינה עומדת בתקנים הסביבתיים".

במהלך חודש מרץ 2013, החלה לפעול בשמורה האמורה מחצבה, הפוגעת אנושות בערכי הטבע בסביבת הנחל. מהתמונות שצולמו על ידי רכז השטח של תנועת רגבים, עולה תמונה של פגיעה משמעותית בנחל ובנופיו. אין כל ספק כי תשפוכת המחצבה המושלכת לאפיק הנחל תגרום להשפעה רחבת היקף על המערכת האקולוגית של נחל ערוגות.

בשלהי אפריל 2013 פנתה עמותת רגבים לשר הביטחון, מר משה יעלון; לשר לאיכות הסביבה מר עמיר פרץ; למפקד פיקוד מרכז, האלוף ניצן אלון, ולראש המינהל האזרחי תא"ל מוטי אלמוז -

בבקשה דחופה כי יפעלו באופן מיידי להפסקת פעילותה של המחצבה, על מנת לעצור את המשך הפגיעה בנחל.

המחצבה בנחל ערוגות.
אפריל 2013. צילום: עובד
ארד, רגבים.

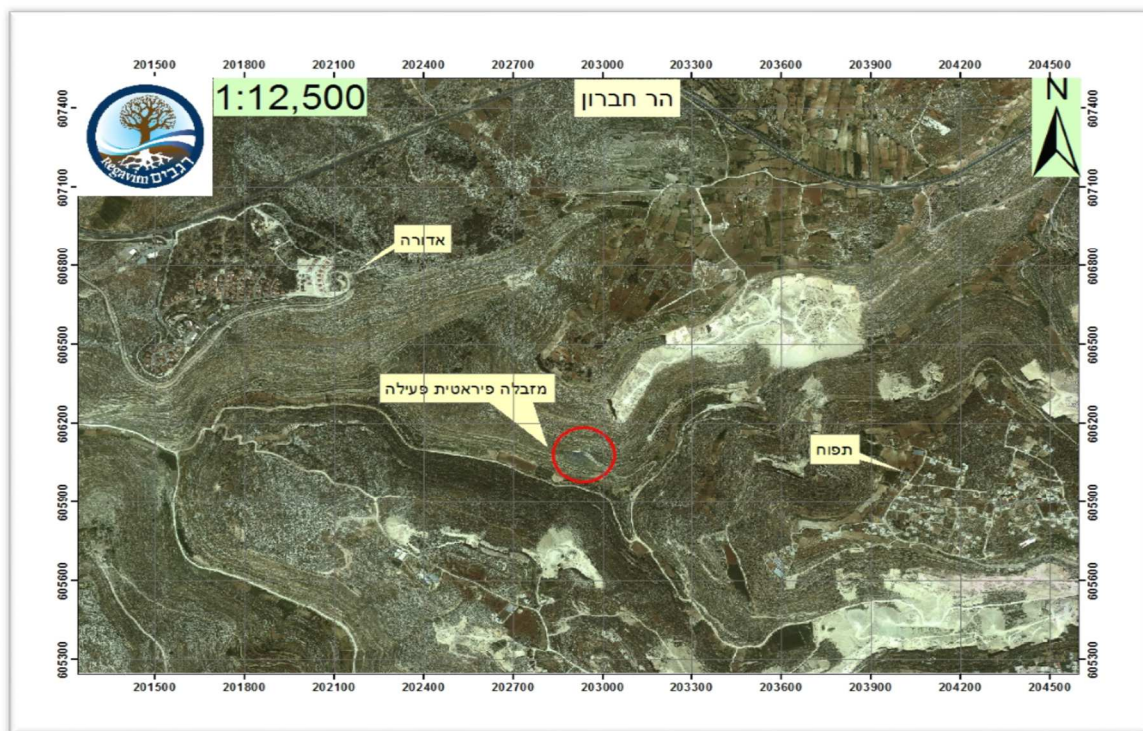
למרות שמדובר באתר המצוי בתחום שטחי B ולמרות המורכבות הכרוכה בכך, סבורה רגבים כי אסור למדינת ישראל להסכין עם קיומם של מפגעים דוגמת מחצבה זו ועוד רבות שכמותה, הגורמות לזיהום אויר וקרקע. ישנה חובה ציבורית המוטלת על רשויות ההגנה על הסביבה והמינהל האזרחי למצוא את הדרך להתמודד עם הסכנה האקולוגית הטמונה בהמשך פעילות המחצבה באופן שיפסיק את פעילות האתר לחלוטין.

זיהום קרקע - אתרי הטמנת פסולת ומזבלות

ברחבי יהודה ושומרון, פועלים כ- 500 אתרים לסילוק פסולת (אס"פ) שאינם חוקיים. במזבלות מתבצעת שריפת אשפה ופסולת במשך כל שעות היממה, עובדה הגורמת למטרדי עשן וריח בלתי פוסקים. בנוסף, אין פיקוח תברואתי נגד שריפת חומרים מסוכנים ומזהמים או הטמנתם במזבלות אלו.

יצוין כי המינהל האזרחי והרש"פ מפעילים כיום מספר אתרים מרכזיים, בעלי רישוי לסילוק אשפה, וכן כי בימים אלו מוכשרים אתרים אזוריים נוספים.

למרות נוכחות אס"פים מורשים, פעילותם של אתרים פיראטיים נמשכת באין מפריע, דוגמה למתרחש ניתן למצוא במזבלה הפועלת באיזור היישוב היהודי אדורה והעיירה הערבית תפוח, בהר חברון.

בחודש יולי 2012 פנתה רגבים לגורמי אכיפת החוק במנהל האזרחי בדרישה לנקיטת פעולת אכיפה נגד המזבלה הממוקמת בשטח B.

בפניית רגבים צויין כי האתר האמור, מופעל ללא פיקוח ובאופן רשלני ביותר, אשר הנזקים הנגרמים מקיומו יהיו קשים מאוד לתיקון. לתושבי אדורה והעיירה הערבית תפוח, נגרם סבל ממושך כתוצאה מאי הנוחות הכרוכה בריח העשן הכבד, והן מההשפעות על הסביבה והבריאות של תושבי המקום. "מפגעי עשן וריח אינם יודעים גבולות וירטואליים", צויין במכתב.

קמ"ט איכות הסביבה, בני אלבז, ציין במכתב תשובה ששלח לרגבים, כי אתר איסוף הפסולת המוזכר, "מוכר ומטופל על ידי גורמי המינהל האזרחי באופן שוטף, וכי מעדכון שקיבלנו ממנהלת התיאום והקישור נמסר כי לאחרונה ניכרת התמעטות בולטת במקרי השריפות באס"פ זה". אלבז אף הצהיר כי "כחלק מפרויקט סגירת אתרי פסולת במרחב, אס"פ זה עתיד להיסגר עד סוף השנה, וזאת עקב פתיחת אס"פ יהודה באפריל 2013 במימון הבנק העולמי".

נכון לחודש מאי 2013, ממשיכים ענני העשן להיתמר¹ מהמזבלה האמורה.

¹ דיווח מקצין הביטחון של היישוב אדורה. 29/04/2013

משק המים – קידוחי בארות פיראטיות וגניבת מים

צריכת המים השנתית ברחבי הרש"פ עומדת כיום על כ-200 מיליון קוב מדי שנה. מאז שחרור שטחי יהודה ושומרון בשנת 1967, עלתה צריכת המים יד ביד עם חיבור הולך וגובר של ערביי יו"ש לרשת המים. בשנת 1967 היו מחוברים לרשת המים ארבעה מתוך 708 כפרים וערים ערביות ביו"ש. בשנת 1995, עם חתימת הסכם הביניים, היו מחוברים לרשת המים מעל 300 ערים וכפרים. בשנת 2010 דיווחה רשות המים של הרש"פ, כי 96% מערביי יו"ש מחוברים לרשת המים.

במסגרת הסכמי אוסלו הגדילה ישראל את אספקת המים השנתית לרש"פ בעוד 70-80 מיליון קוב, בעיקר מהאקוויפר המזרחי. בהסכם הוגדר כי יש צורך משותף לפתח מקורות מים נוספים, לנהל באופן מתואם את מפעלי הביוב והמים, ולנקוט בכל הפעולות הנדרשות על מנת "למנוע כל נזק, זיהום או הרעה באיכות המים של משאבי המים – לרבות זה של הצד האחר"².

לצורך יישום ההסכם הוקמה וועדת מים משותפת – (Joint Water Commission – JWC), אשר תחתיה נועדו לפעול צוותי פיקוח ואכיפה משותפים הרשאים לסייר בכל יו"ש. לאורך שנות פעילותה, אישרה הוועדה לרש"פ, הנחת קווי מים באורך מצטבר של מאות ק"מ, קרוב למאה נקודות קידוח וקידוחי תצפית, הקמה של עשרות בריכות אגירה ותחנות שאיבה.

למרות שוועדת המים המשותפת מאשרת את רוב הפרוייקטים אותם מבקשת הרש"פ, הערבים מפירים באופן בוטה את ההסכם וקודחים ללא הבחנה מספר רב של בארות על גבי אקוויפר ההר

(בעיקר בחלקו המערבי והצפוני). היקף השאיבה הבלתי חוקי עומד על כעשרה מיליון קוב (!) מדי שנה. על פי הנתונים הרשמיים של מועצת רשות המים, נכון לפברואר 2012 קיימים מעל 300 (!) קידוחים פיראטיים פעילים, מרביתם ממוקמים בנפות ג'נין, טול-כרם וקלקיליה.

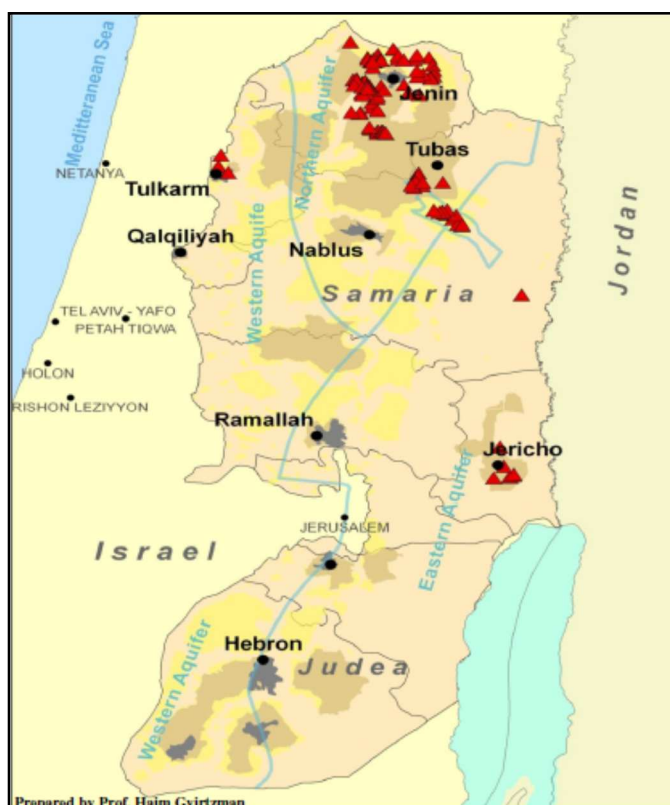
גניבת מים נוספת מתבצעת באמצעות חיבור פיראטי לקווי

² הסכם הביניים, אתר הכנסת. <http://www.knesset.gov.il/process/docs/heskemb4.htm#s40>

המים של חברת מקורות³. תופעה זו קיימת בעיקר בנפת חברון, והיקפם נאמד בכשלושה מל"ק מדי שנה⁴. חיבורים אלו גורמים למחסור קשה של מים בחברון ובקריית ארבע, וכן בכפרים וביישובים הסמוכים.

בשל מכת הקידוחים, וכדי למנוע ירידת מפלסים שעלולה לגרום להמלחה ופגיעה באיכות המים, מצמצמה ישראל את השאיבה שהיא מבצעת בשפלה ובעמקים הצפוניים באותה המידה.

נקודות קידוח רבות ממוקמות בשטח B המצוי באחריות אזרחית של הרש"פ, ולפיכך נמנע המינהל האזרחי לנקוט צעדי אכיפה ולמנוע את גניבת המים והשאיבה הבלתי מבוקרת, אולם גם נגד קידוחי המים הממוקמים בשטח C (בשליטה ישראלית מלאה), ממעטת ישראל לעשות שימוש במגוון כלי האכיפה העומדים לרשותה.

מפת המחשה: קידוחי המים הפיראטיים ברחבי הרש"פ (מתוך אתר רשות המים)

רשות המים הישראלית מצהירה כי קידוחים רבים בשטחי C מקבלים את אישור רשות המים הפלשתינית בחתימתו של שר המים מטעם הרש"פ, ד"ר שדאד עתילי, בשעה שאין לאישורים אלו כל תוקף מאחר והם לא אושרו בוועדת המים המשותפת (JWC), כפי המתחייב מההסכם.

³ "מעבדת שוד מים בדירה השכורה של הפלשתיני" <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/245743>
⁴ "המאבק הישראלי-פלסטיני על המים". פרופסור חיים גבירצמן. בהוצאת מרכז בגין-סאדאת לחקרים אסטרטגיים. נובמבר 2012.

גם במקרים בהם החל המינהל האזרחי בפעילות אכיפה נגד קידוחים פיראטיים, גוררת מדינת ישראל את צעדיה במישור המשפטי. כך קרה בעתירה שהגישו פראח פאיז חאפז ו-12 אחרים, נגד המינהל האזרחי. (6770/11), בה דרשו העותרים כי בית המשפט יאסור את הריסת קידוחי המים הפיראטיים. ב-20 בספטמבר 2011 נעתר שופט ביהמ"ש העליון, עוזי פוגלמן, ונתן צו ארעי האוסר על הריסת הקידוחים, תוך שהוא מורה כי המשיבים יגישו את תגובתם לבקשה להוצאת צו ביניים, תוך 21 יום. בעתירה דומה⁵ נתן השופט מלצר צו ארעי נגד הריסת בארות פיראטיות, תוך קביעה כי המשיבים יגיבו עד נובמבר 2011.

נכון ליוני 2013, חלפו כמעט שנתיים ממועד הגשת העתירה. למרות חשיבות הסוגיה – טרם הגישה המדינה את תשובתה(!). מעיון באתר האינטרנט של בית המשפט עולה כי פעם אחר פעם, מוגשות בהסכמה בקשות לדחיית מועד הגשת תגובת המדינה. שאיבת המים הבלתי חוקית נמשכת כל העת, ובחסות צו הביניים אשר ניתן בתיק, ממשיכים העבריינים לגרום לנזקים עצומים לסביבה ולמשק המים.

בשל הסחבת המכוונת במתן תשובת המדינה, המלמדת כי פרקליטות המדינה נמנעת מלהגן על המעשה המנהלי⁶, פנתה תנועת רגבים לבית המשפט במהלך אפריל 2013 (בנוגע לשתי העתירות האמורות), בבקשה להצטרף להליך כידיד בית המשפט, וזאת על מנת לזרז את הדיון בעתירה ולעשות את מה שהיתה פרקליטות המדינה אמורה לעשות - להציג בפני בית המשפט את תמונת המצב העגומה, להביא לדחיית העתירות ולאפשר למנהל האזרחי לנקוט בפעולות אכיפה ולהפסיק את שאיבת המים הפיראטית.

⁵ 7524/11 בראהמה, צלחאת ועיסאווי נגד המינהל האזרחי ואחרים.

⁶ בכתב הבקשה הודגש כי במסגרת תגובת המשיבים לעתירה בבג"ץ 9715/07, אשר הוגשה רק לאחר ובעקבות בקשת ההצטרפות של רגבים להליך זה, הועלו טענות קשות נגד התנהלותם של המשיבים (המינהל האזרחי, משרד הביטחון וצה"ל) בדבר דחיות חוזרות ונשנות של הגשת תגובתם לעתירה.

האחרונים הודו למעשה בטענות רגבים בדבר קיומה של תופעת הסחבת המכוונת, ואף התחייבו בפני בית המשפט להגיש את תגובת המדינה בכל אחת מ-162 העתירות שהיו תלויות ועומדות באותה העת עד חודש אוגוסט 2012.

זיהום אוויר - פעילות המפחמות בצפון השומרון

כבר שנים רבות פזורות באיזור צפון השומרון עשרות מפחמות - מפעלים לייצור פחמים, הפולטות עשן כבד וזיהום אוויר מסוכן ממנו סובלת הסביבה כולה. ההתנהלות הכבדה של הבירוקרטיה הישראלית סייעה לעשרות יצרני הפחם למצוא פתרון פשוט, ולהעתיק את פעילותם המסוכנת לשטח B. כשם שהעשן חוצה את גדר ההפרדה עשוית הבטון, כך אינו נמנע מלעבור את הגבול הערטילאי בין שטחי B לשטח C. את מחיר הזיהום ממשיכים לשלם תושבי עשרות יישובים, כפרים וערים – יהודים כערבים.

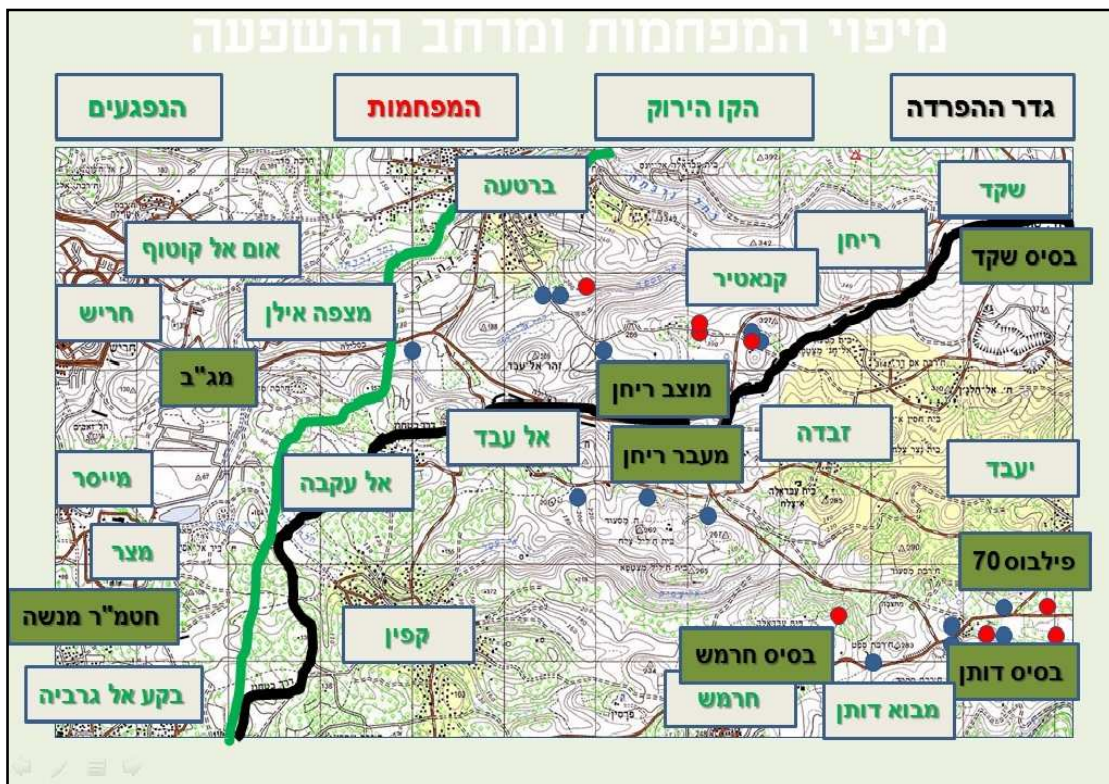
לאורך שנים ארוכות מתמודד המשרד להגנת הסביבה עם סוגיית המפחמות, שעשרות מהן פזורות בצפון השומרון, ופועלות ללא פיקוח תברואתי ולמותר לציין כי גם ללא כל רישוי עסק. המפחמות פולטות בעת עבודתן עשן רב, המביא לזיהום אוויר ניכר ולמטרד ריח קשה לתושבי היישובים הסמוכים למפחמות ברדיוס של כשבעה ק"מ סביב כל מפחמה פעילה.

מפעילי המפחמות עורמים גזרי עץ בערימה מסודרת שגובהה מטרים אחדים, מכסים אותה בחומרים שונים שימנעו חדירת חמצן, ומבעירים את הערימה במשך מספר שבועות תחת פיקוח עד להיווצרות פחם עץ. בסוף התהליך נארז הפחם בשקים ומשווק לצרכנים.

המינהל האזרחי והמשרד להגנת הסביבה ביצעו מספר צעדי אכיפה נגד המפחמות שפעלו בשטח C, שכללו בין השאר הוצאת צווי הריסה, תפיסת המשאיות והחרמת גזרי העץ שהובילו לאתרי השריפה. פעילותן של עשרות מפחמות הופסקה והחל הליך בירוקרטי מייגע שנמשך על פני מספר שנים. בשנת 2010 עתרו עשרות בעלי המפחמות לבג"ץ בשורת עתירות נפרדות, בבקשה כי ייתן צו ביניים האוסר על הריסתן. יצוין כי במרבית העתירות שהגישו בעלי המפחמות הוצאו צווים ארעיים שמנעו את הפסקת פעילותן לחלוטין.

כמשיבים לעתירות בעלי המפחמות, הצטרפו תושבי קיבוץ מצר, המועצה האזורית מנשה, עיריית חדרה, היישוב מצפה אילן, והמועצה המקומית פרדס-חנה-כרכור. מנגד עתר עורך הדין של תנועת רגבים, עמיר פישר, כבא כוחו של היישוב ריחן בצפון השומרון, הסובל באופן מתמשך מנזקי המפחמות, בדרישה כי המדינה תאכוף את החוק נגד המפחמות.

באופן אבסורדי, השיבה מדינת ישראל לעתירות השונות בשני מטבעות מנוגדים. מצד אחד, הדגישה המדינה בכתב התשובה לעתירת בעלי המפחמות, כי "לנוכח המפגע הסביבתי הקשה והמתמשך הטמון בפעילות המפחמות, הפגיעה הקשה באיכות החיים והפוטנציאל לפגיעה משמעותית

⁷ עתירה 2277/12

בבריאות של התושבים המתגוררים באזור המפגע, פלסטינים וישראלים כאחד, לא ניתן להסכין עם המשך פעילותן של המפחמות בצורתן הנוכחית".

המדינה צירפה לכתב התשובה דוחות מקצועיים שונים הדנים בהרחבה בהשפעתן הסביבתית והבריאותית של המפחמות. בדוחות פורטו הנזקים הסביבתיים והבריאותיים שעלול העשן הנפלט מן המפחמות לחולל, ובכללם מחלות נשימה ועלייה בסיכון לחלות בסרטן.

מאידך ביקשה המדינה למחוק את עתירתן של תנועת רגבים והיישוב ריחן, שכן לדבריה היא פועלת לטיפול ואכיפה מול בעיית המפחמות.

בין דיון לדיון העתיקו רוב בעלי המפחמות את פעילותן לשטח B, במקום בו למינהל האזרחי לא קיימות סמכויות אכיפה. הסחבת המשפטית והוצאת צווי ביניים על ידי בג"ץ נגד הריסת המפחמות, גרמה למדינה להרים ידיים. בפסק הדין שניתן בבג"ץ בנובמבר 2012, החליטו השופטים להותיר את המצב המסוכן על כנו, כלומר, עתירת בעלי המפחמות בדרישה לחדש את פעילותן לא נענתה, ומנגד, נמחקה עתירתה של תנועת רגבים.

השופטים נאור, דנציגר וזילברטל ציינו כי "כשם שבית משפט זה לא יורה למשטרת ישראל "לתפוס באופן מוחלט את כל הפושעים", כך לא נורה על "אכיפה מוחלטת" של הדינים האמורים על המפחמות ובעליהן. אכן, במתכונתן הנוכחית המפחמות אינן פועלות כדין. המשיבים הצביעו על סמכויות האכיפה שבידיהם, על הגורמים האמונים על טיפול במפגע, ואף על פעולות שביצעו בשטח מאז שהוצא הצו על תנאי. בנסיבות אלו, אין מקום לעשות צו מוחלט".

ילדי המפחמות

במכתב ששלח עורך הדין עמיר פישר מטעם תנועת רגבים למחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, עלה פן מסוכן נוסף בפעילות המפחמות. מהסיורים שבוצעו במפחמות עלה כי מרבית ה"פועלים" במקום אינם אלא ילדים בגילאים 12-16. מדובר בילדים אשר נשלחים ע"י בעלי המפחמות לטפל בערימות הגזם במהלך הבעירה והם שואפים לריאותיהם בצורה ישירה, באופן יום-יומי, את העשן הסמיך שנפלט מהערימות.

למותר לציין, כי ברשות הילדים לא ניתן ציוד כלשהו כדי להגן על עצמם והלכה למעשה, בכל יום שחולף ופעילות המפחמות נמשכת - מדובר בגזר דין מוות על אותם ילדים.

דו"חות נזקי הבריאות עליהם עמדה המדינה בתשובתה לעתירת בעלי המפחמות, התייחסו בהרחבה לנזקים העצומים שנגרמים כתוצאה מפעילות המפחמות ליישובים המרוחקים קילומטרים ממקום הפליטה וכל שנותר הוא רק לדמיין אלו נזקים נגרמים לילדים, הנושמים את העשן בצורה ישירה ורציפה היישר לריאותיהם.

"אף גורם לא התייצב כדי לדבר בשמם של אותם ילדים אשר גורלם הופקר לטובת בצע כסף והם עצמם, ניתן להניח, כלל לא מודעים להשלכות הקשות הצפויות להם כתוצאה משאיפת העשן. בכל יום שחולף מצטרפים ילדים חדשים ל"מעגל העבודה" והנזקים הינם בלתי הפיכים", הדגיש פישר. כאמור בפתיחת פרק זה, מפגעי העשן וזיהום האוויר אינם יודעים גבולות. את המחיר הבריאותי ימשיכו לשלם תושבי הסביבה, כמו גם תושבי העיר חריש הנמצאת בהליכי הקמה מתקדמים.

סיכום

טרם ניתן לאמוד את הנזק המצטבר הנגרם כתוצאה מהתנהלותה הרשלנית והפושעת של הרש"פ בנושאי הגנת הסביבה. זו פועלת כאדם הקודח חור ברצפת תאו בספינה ואומר "בתוך שלי אני קודח", מבלי לתת דין וחשבון על השלכות מעשיו עבור כלל הנוסעים.

במקרים רבים, נוקטים מדינת ישראל ומוסדותיה בהעלמת עין מכוונת, שפירותיה הבאושים יתפוצצו בעתיד כמורסה כואבת בפניהם של אזרחי ישראל. כדי למנוע פגיעה אנושה במערכת האקולוגית ובמשק המים, ולצמצם את שיעור התחלואה כתוצאה מזיהום אוויר קשה, על ממשלת ישראל להחליף את הדיסקט.

המערכות השונות חייבות לנקוט בכל הכלים המשפטיים, הפוליטיים והאזרחיים הקיימים כדי לעצור את הפגיעה המתמשכת, ולהטיל את מירב הסנקציות האפשריות כנגד הטרור הסביבתי שמבצעת הרשות הפלשתינית.

ת.ד. 44439
ירושלים 9144302

טל. 02-6560303

פקס. 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org